

Evaluatierapport
Onderzoeksgroep
Onderwijzen en Leren in Diversiteit
Hogeschool Inholland

De kracht van
kennis.

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag
T (070) 30 66 800
F (070) 30 66 870
I www.hobéon.nl
E info@hobéon.nl

Evaluatierapport
Onderzoeksgroep
Onderwijzen en Leren in Diversiteit
Hogeschool Inholland

Hobéon® Management Consult BV

Datum:

9 maart 2017

Commissie:

ir. A.T. de Bruijn

prof. dr. J.J.H. van den Akker

dr. M. van der Klink

A. van Hoepen, MSc

I.A.M. van der Hoorn, MSc

INHOUDSOPGAVE

1.	Samenvatting	1
2.	Opdracht en werkwijze	5
3.	Het onderzoeksprofiel en -programma	9
4.	Organisatie, middelen en samenwerking	11
5.	Kwaliteit van het onderzoek	15
6.	Resultaten en impact	17
7.	Kwaliteitszorg	21
	Bijlage 1 Samenstelling commissie	23
	Bijlage 2 Programma visitatie	25
	Bijlage 3 Onafhankelijkheidsverklaringen	27

1. SAMENVATTING

In opdracht van Hogeschool Inholland voerde een commissie bij de Onderzoeksgroep Onderwijzen en Leren in Diversiteit een visitatie uit. De onderzoeksgroep is verbonden aan het Domein Onderwijs & Innovatie. De externe evaluatie vond plaats in het kader van het landelijke kwaliteitszorgstelsel voor onderzoek aan hogescholen in het kader van het Brancheprotocol Kwaliteitszorg Onderzoek (2016-2022). In deze samenvatting staan de bevindingen, conclusies en aanbevelingen van de commissie beknopt vermeld.

Doelen en context visitatie

De opdracht aan de commissie was om de Onderzoeksgroep Onderwijzen en Leren in Diversiteit, hierna verder aan te duiden als OLD, te evalueren op de vijf standaarden uit het Brancheprotocol Kwaliteitszorg Onderzoek (BKO) 2016-2022.

Het aggregatieniveau waarop de evaluatie plaatsvond is de onderzoekenheid van lectoren vallend onder het Domein Onderwijs & Innovatie. Dit domein herbergt de Pabo, de Tweedegraads Lerarenopleidingen, de masteropleiding Leren & Innoveren en de masteropleiding Educational Leadership.

Bevindingen en oordelen

Standaard 1. Het onderzoeksprofiel en –programma

In de afgelopen jaren heeft het Domein Onderwijs & Innovatie focus aangebracht in het profiel en in aansluiting daarop in de thematiek van het onderzoek. Er is in de afgelopen periode afscheid genomen van een aantal lectoraten, waarbij enkele thema's (tijdelijk) zijn meegenomen in de huidige onderzoekslijnen. In lijn met het meerjarenplan van het domein profileert de onderzoeksgroep zich sinds het schooljaar 2014-2015 nadrukkelijk op Pedagogisch-Didactisch Handelen in het Onderwijs (PDHO) en Teaching, Learning & Technology (TLT). De derde onderzoekslijn, Studiesucces, is in 2015 aan de onderzoeksgroep toegevoegd in het verlengde van het O3-programma¹ van Hogeschool Inholland. De visie en ambitie van de onderzoeksgroep verwoordt zij als volgt:

“We hanteren onderzoek als een professionele leerstrategie voor onze lerarenopleiders, onze studenten en ons werkveld. In combinatie met ontwerpgericht onderzoek en het volgen van de laatste (internationale) ontwikkelingen in het onderwijs, kunnen we tot (duurzame) innovaties komen. De vraag en behoeften van onze opleidingen en hun werkveld vormen daarin de leidraad van ons onderzoek.”

De commissie concludeert dat er sprake is van een onderzoeksprofiel dat past bij het domein, goed is afgestemd met het werkveld en dat met een tweeledige onderzoeksagenda een ruime mate van ambitie in zich herbergt. Op meerdere manieren worden inhoudelijke dwarsverbanden tussen de drie onderzoekslijnen gewaarborgd. Het onderzoeksprogramma sluit aan bij het onderzoeksprofiel, waarbij de commissie wel de kanttekening plaatst dat de diepte van het onderzoek in de onderzoekslijn PDHO (met drie thema's in combinatie met bovendien relatief beperkte onderzoekscapaciteit) vergroot dient te worden.

De ambitie is geoperationaliseerd in een aantal relevante kwantitatieve en kwalitatieve (proces) indicatoren, waarvan met name kwalitatieve indicatoren nog iets verder geconcretiseerd kunnen worden.

---

¹ Met het O3-programma (Onderwijsverbetering door Onderzoeksmatige Onderwijsinnovatie) ondersteunt de onderzoeksgroep Onderwijzen en Leren in Diversiteit opleidingen van Inholland met onderzoek om studiesucces te bevorderen door kwalitatieve verbetering van het onderwijs en duurzame didactische innovatie.

Bron: <https://www.inholland.nl/onderzoek/onderwijzen-en-leren-in-diversiteit/o3-programma/>

De bevindingen en aanbevelingen tegen elkaar afwegend komt de commissie voor Standaard 1 uit op een (ruim) 'voldoende'.

Standaard 2. Organisatie, middelen en samenwerking

De onderzoeksgroep OLD werkt locatie-overstijgend. De commissie is onder de indruk van de infrastructuur die is opgezet om ervoor te zorgen dat alle locaties en opleidingen profijt hebben van de aanwezigheid van de lectoren. De commissie constateert dat de opgezette structuur goed functioneert en de lectoren in de gelegenheid stelt zich vooral bezig te houden met het onderzoek zelf in plaats van met randvoorwaardelijke aangelegenheden.

Elke lector heeft op een eigen, passende wijze een groep onderzoekers in de onderzoekslijn georganiseerd. Naast de onderzoekers vanuit het domein zelf (promovendi, docenten, studenten), participeren ook docenten van partnerscholen en/of opleidingsscholen en hogeschooldocenten uit andere domeinen in het onderzoek van OLD. De commissie vindt dit een mooie en waardevolle aanpak. Mede gelet op de grote ambities die de onderzoeksgroep heeft en uitstraalt, constateert de commissie dat de onderzoeksgroep krap bemeten is. De organisatiestructuur ontzorgt weliswaar de lectoren in organisatorische sfeer, maar desondanks is het aantal fte dat beschikbaar is voor de uitvoering van het huidige takenpakket aan de lage kant.

Vanwege dalende studentenaantallen is het onderzoeksbudget voor het domein O&I in 2014 aanzienlijk verlaagd. Eind 2014 kreeg de onderzoeksgroep de grote opdracht van het O3-programma² van Hogeschool Inholland, waarvoor in 2015 en 2016 jaarlijks € 600.000,- beschikbaar is. De onderzoekslijn Studiesucces is opgericht vanuit de behoefte studiesucces binnen alle opleidingen van Hogeschool Inholland te bevorderen en wordt gefinancierd vanuit de O3-gelden. Alle drie de onderzoekslijnen zijn overigens (in meer of mindere mate) actief in het hogeschool brede O3-programma.

De commissie constateert dat de gelden die beschikbaar zijn gekomen voor O3, in combinatie met organisatorische voorzieningen zoals pioniers, de inbedding van het onderzoek binnen het domein hebben versterkt. De 'keerzijde' van deze grote opdracht is echter dat de focus en het feitelijke onderzoeksprogramma van met name de onderzoekslijn Studiesucces (maar vanwege de omvang van de opdracht ook wel enigszins van de andere twee onderzoekslijnen) vooral intern is gericht.

Het beleid van het domein is gericht op verwerving van extra gelden via onder meer NRO. De commissie ondersteunt dit beleid, maar vestigt er de aandacht op dat aan succesvolle verwerving van externe subsidiegelden óók eerst de nodige investeringen in tijd en geld voorafgaan.

De onderzoekslijnen PDHO en TLT hebben samenwerkingsverbanden met een redelijke groep schoolbesturen in het primair onderwijs. Om aanwijsbare redenen is het aantal samenwerkingsverbanden in het voortgezet onderwijs nu wat beperkter. De samenwerking met andere Nederlandse hogescholen heeft vooral betrekking op de onderzoekslijn Studiesucces, wat overigens niet wegneemt dat ook de twee andere onderzoekslijnen waardevolle contacten met andere Nederlandse hogescholen onderhouden. Samenwerking met Nederlandse universiteiten vindt vooral incidenteel plaats in het kader van promotieonderzoek van docenten. De commissie raadt de onderzoeksgroep aan om de samenwerking met universiteiten steviger aan te zetten.

Overwegende dat (1) de onderzoeksgroep stevig is georganiseerd en de lectoren in organisatorische zin adequaat worden ontzorgd, (2) er een aanzienlijk aantal onderzoekers en docenten betrokken is bij onderzoek, maar de feitelijke bemensing (in fte) van de onderzoekslijnen krap is, (3) de financiële middelen op dit moment voldoende zijn door het O3-programma, maar de structurele financiën beperkt zijn mede gelet op de ambities van de onderzoeksgroep, (4) en de

---

² Met het O3-programma (Onderwijsverbetering door Onderzoeksmatige Onderwijsinnovatie) ondersteunt de onderzoeksgroep Onderwijzen en Leren in Diversiteit opleidingen van Inholland met onderzoek om studiesucces te bevorderen door kwalitatieve verbetering van het onderwijs en duurzame didactische innovatie.

Bron: <https://www.inholland.nl/onderzoek/onderwijzen-en-leren-in-diversiteit/o3-programma/>

samenwerkingsverbanden met name in het vo en met universiteiten nog steviger dienen te worden aangezet, beoordeelt de commissie Standaard 2 als 'voldoende'.

Standaard 3. Kwaliteit van het onderzoek

De 'Gedragscode praktijkgericht onderzoek voor het hbo' is leidend voor het gedrag van de onderzoekers en wordt in alle onderzoekslijnen gehanteerd. De commissie heeft de publicaties uit een steekproef en de publicaties behorende bij de ketengesprekken bestudeerd en komt alle elementen uit de gedragscode tegen in de aanpak van de onderzoeksgroep.

Elke nieuwe onderzoeker krijgt één-op-één begeleiding van een lector of ervaren onderzoeker. Professionalisering gebeurt grotendeels 'on the job'. De commissie heeft geen aanwijzingen, noch uit documentatie, noch uit projecten, dat er zich onderzoekmatige fouten voordoen. Wat de commissie betreft werkt deze aanpak op zich naar behoren. Er is sprake van een lerende organisatie, die wellicht in de toekomst nog iets praktischer ingericht kan worden door een gezamenlijke behoefte-inventarisatie en vervolgens een daarop gebaseerd gezamenlijk aanbod van de professionaliseringsactiviteiten. Voor Standaard 3 komt de commissie tot het oordeel 'goed'.

Standaard 4. Resultaten en impact

Valorisatie naar beroepspraktijk en samenleving

Doordat de onderzoeksgroep niet alleen voor de beroepspraktijk werkt, maar ook samen met de beroepspraktijk, zijn de eerste tekenen van duurzame verankering bij partners goed zichtbaar. De betrokkenheid van leraren bij het onderzoek bevordert verheldering van theoretische concepten en versterkt het onderlinge begrip tussen Inholland en haar werkveldpartners. De commissie heeft veel waardering voor deze werkwijze, waarmee onderzoeksprojecten qua impact naar een hoger niveau worden getild.

Nu een aantal projecten gaat stoppen, is het zaak om daadwerkelijk verduurzaming te realiseren, zo is de commissie van mening. Het wordt spannend om te zien of het lukt om zonder extern geld de lijn van een project voort te zetten en in te bedden bij de partners in het werkveld, maar ook binnen de andere domeinen van Inholland. Op dat moment wordt echt duidelijk of sprake is van duurzame innovatie. De commissie beveelt aan om deze partners op dit punt stelselmatig te monitoren, teneinde daaraan nieuwe inzichten te ontleen voor het onderzoek naar verduurzaming.

Resultaten op het gebied van onderwijs en professionalisering

Een aantal jaar geleden is ervoor gezorgd dat het onderzoek meer is verankerd in het onderwijs aan de pabo en de lerarenopleidingen. Dit is met name gedaan door een aantal docenten een voortrekkersrol te geven in het verankeren van het onderzoek in de eigen opleiding. Docenten voelen zich hierdoor eigenaar van een deel van het onderzoek en dragen dit ook uit naar collega's en studenten. De commissie constateert dat deze doorwerking bij de pabo verder is gevorderd dan bij de lerarenopleidingen. De één-op-één begeleiding van nieuwe onderzoekers draagt bij aan de verdere professionalisering van deze persoon, zowel in de rol van onderzoeker als in de rol van docent. Naast onderzoekers uit het eigen domein worden ook studenten die de masteropleiding Leren & Innoveren (MLI) volgen, betrokken bij het onderzoek van de onderzoeksgroep. De commissie vindt de constructie met MLI-studenten een mooie kans om alles dat wordt onderzocht terug te brengen naar het werkveld en vice versa.

Kennisdeling binnen het onderzoeksdomein

De verschillende onderzoekslijnen ontwikkelen veel kennis, zo is het beeld van de commissie. De tweeledige onderzoeksagenda, gericht op duurzame onderwijsinnovaties (waarbij er zowel aandacht is voor onderwijskundige innovatie als voor de innovatiestrategieën) levert interessante resultaten op. De commissie beveelt de onderzoeksgroep nadrukkelijk aan om deze resultaten sneller en nog meer te gaan uitwerken in praktijktheorieën en daarop gebaseerde publicaties.

In aanmerking genomen dat de onderzoeksgroep een goede bijdrage levert aan de ontwikkeling van een grote en gevarieerde groep (in opleiding zijnde) docenten, maar dat de doorontwikkeling

van kennis naar wetenschappelijke evidentie en de valorisatie van die kennis naar het werkveld nog steviger aangezet kan worden, komt de commissie op standaard 4 tot het oordeel 'voldoende'.

Standaard 5. Kwaliteitszorg

Het domein heeft zijn kwaliteitszorgsysteem ingericht volgens het daarvoor opgestelde hogeschoolbeleid dat uitgaat van de PDCA-cyclus. De commissie is positief over de (tussentijdse) evaluaties die worden uitgevoerd, niet alleen over de voortgang van het beleid, maar ook op projectniveau. In evaluaties is ruimschoots aandacht voor verbeterpunten en de opvolgen daarvan. Ook de opdrachtgevers worden in deze evaluaties betrokken. De commissie geeft in lijn met haar aanbeveling bij de vorige standaard inzake lange-termijnmonitoring de onderzoeksgroep mee om na te denken over een extra evaluatie bij onderzoekspartners na een aantal jaar, om te bezien of een interventie daadwerkelijk tot duurzame verbetering heeft geleid.

De commissie geeft het domein en de onderzoeksgroep in overweging de PDCA-cyclus wat minder instrumenteel en wat meer inhoudelijk te maken. Dat betekent een PDCA-cyclus die start met de eigen definitie van kwaliteit. Door samen met stakeholders een serieuze, ambitieuze, maar ook haalbare definitie van kwaliteit op te stellen, kan de onderzoeksgroep nog beter sturen op hetgeen het wel en niet wil oppakken en ontwikkelen. Door zichzelf de uitdaging op te leggen om een eigen kwaliteitsdefinitie te formuleren op het gebied van onderwijs, werkveld en kennisontwikkeling kan de onderzoeksgroep nog een slag maken in termen van draagvlak, transparantie en verantwoording.

Al met al komt de commissie op het basis van de huidige praktijk rondom kwaliteitszorg voor Standaard 5 tot het oordeel 'voldoende'.

2. OPDRACHT EN WERKWIJZE

2.1 De onderzoeksgroep Onderwijzen en Leren in Diversiteit

De onderzoeksgroep Onderwijzen en Leren in Diversiteit (OLD) zoals die nu is georganiseerd, is in september 2014 ontstaan. De voorganger van de onderzoeksgroep was het Research & Innovation Centre Educational Learning. De onderzoeksgroep behoort tot het domein Onderwijs & Innovatie. Dit is één van de zes domeinen waarin Inholland haar opleidingen heeft ondergebracht. Het domein Onderwijs & Innovatie verzorgt de educatieve opleidingen van Hogeschool Inholland: de bacheloropleiding tot leraar basisonderwijs, tweedegraads lerarenopleidingen en twee theologische bacheloropleidingen en de masteropleidingen Leren & Innoveren en Educational Leadership.

Door ontwikkeling van het onderzoeksprofiel, het onderzoeksprogramma en de organisatie van het onderzoek, is het onderzoek de afgelopen jaren meer ten dienste komen te staan van de professionalisering van de eigen docenten en van de leraren in het werkveld. Dit heeft geleid tot de evolutie van de onderzoeksgroep Onderwijzen en Leren in Diversiteit.

De onderzoeksgroep kent drie onderzoekslijnen (voorheen lectoraten), die elk geleid worden door een lector:

- Pedagogisch-Didactisch Handelen in het Onderwijs (PDHO) o.l.v. Jeroen Onstenk (startjaar 2004)
- Studiesucces o.l.v. Rutger Kappe (startjaar 2015)
- Teaching, Learning & Technology (TLT) o.l.v. Jos Fransen (startjaar 2015, als voortzetting van het lectoraat eLearning dat in 2003 is gestart)

Hogeschool Inholland verzorgt onderwijs in negen steden³. Dit betekent dat ook de onderzoeksgroep locatie overstijgend werkt en actief is binnen de locaties waar ook educatieve opleidingen worden aangeboden.

2.2 Context van de evaluatie

De invoering van het landelijk kwaliteitszorgstelsel voor onderzoek in het hbo is het kader waarbinnen deze evaluatie heeft plaatsgevonden. Een hogeschool wordt geacht het functioneren van onderzoekseenheden extern te laten evalueren en dit systematisch aan te pakken via zesjaarlijkse onderzoeksvisitaties.

In opdracht van en in samenspraak met Hogeschool Inholland is door Hobéon een externe commissie ingesteld. Deze commissie heeft als evaluatiekader het Brancheprotocol Kwaliteitszorg Onderzoek (2016-2022) gehanteerd.

2.3 Samenstelling onderzoekscommissie

De commissie is samengesteld in afstemming met Hogeschool Inholland en bestaat uit representanten van onderwijs, wetenschap en beroepspraktijk. Met goedkeuring van het College van Bestuur bestaat de onderzoekscommissie uit:

- de heer ir. Fred de Bruijn, senior adviseur en partner bij Hobéon, voorzitter
- de heer prof. dr. Jan van den Akker, onafhankelijk onderwijskundig adviseur gespecialiseerd in curriculumonderzoek en emeritus hoogleraar op het gebied van curriculumontwerp en -implementatie aan de Universiteit Twente, onderzoeks- en werkvelddeskundige
- de heer dr. Marcel van der Klink, lector Professionalisering van het Onderwijs aan Hogeschool Zuyd, onderzoeksdeskundige
- de heer Anko van Hoepen MSc, bestuurder van de Alpha Scholengroep in Zeeland en vanaf januari 2017 vice-voorzitter van de PO-Raad, werkvelddeskundige
- mevrouw Inge van der Hoorn MSc, adviseur bij Hobéon, secretaris

---

³ Alkmaar, Amstelveen, Amsterdam, Delft, Den Haag, Diemen, Dordrecht, Haarlem, Rotterdam

Commissieleden	Domein	Onderzoek	Onderwijs	Kwaliteitsmanagement
Fred de Bruijn		x	x	x
Jan van den Akker	x	x	x	
Marcel van der Klink	x	x	x	
Anko van Hoepen	x		x	

Een uitgebreidere beschrijving van functies en kennisgebieden vindt u in Bijlage 1.

2.4 Het beoordelingskader en opbouw rapport

Voor de evaluatie van de onderzoeksgroep OLD is gebruik gemaakt van het beoordelingskader dat is vastgelegd in het 'Brancheprotocol Kwaliteitszorg Onderzoek 2016-2022'. Het rapport is geordend naar de vijf standaarden uit het beoordelingskader.

1. De onderzoekseenheid heeft een relevant, ambitieus en uitdagend onderzoeksprofiel en een onderzoeksprogramma met bijbehorende doelen die zijn geoperationaliseerd in een aantal indicatoren.
2. De wijze waarop de eenheid is georganiseerd, de inzet van mensen en middelen en de interne en externe samenwerkingsverbanden, netwerken en relaties maken de realisatie van het onderzoeksprofiel mogelijk.
3. Het onderzoek van de onderzoekseenheid voldoet aan de standaarden die in het vakgebied gelden voor het doen van onderzoek.
4. De onderzoekseenheid realiseert voldoende relevantie op het gebied van:
  - a. de beroepspraktijk en de samenleving
  - b. onderwijs en professionalisering
  - c. kennisontwikkeling binnen het onderzoeksdomein
Het onderzoek heeft in voldoende mate impact op de hiervoor omschreven gebieden.
5. De onderzoekseenheid voert regelmatig en systematisch evaluatie uit van de onderzoeksprocessen en resultaten. Aan de uitkomsten daarvan verbindt de onderzoekseenheid waar nodig verbeteringen.

Het evaluatierapport heeft de volgende opbouw:

- Hoofdstuk 3 behandelt de missie, het onderzoeksprofiel en het werkprogramma (standaard 1).
- Hoofdstuk 4 beschrijft de organisatie, mensen en middelen (standaard 2)
- Hoofdstuk 5 richt zich op de kwaliteit van het onderzoek (standaard 3)
- Hoofdstuk 6 beschrijft de resultaten en de impact van het onderzoek van het kenniscentrum (standaard 4)
- Hoofdstuk 7 behandelt tot slot de kwaliteitszorg voor zover relevant voor deze onderzoeksvisite (standaard 5).

2.5 De werkwijze

De onderzoeksgroep leverde een kritische reflectie aan met onderliggende documentatie. Steekproefsgewijs is een aantal artikelen, publicaties en producten van de drie onderzoeklijnen door de commissieleden geëvalueerd. Deze documentatie is geselecteerd uit de publicatielijsten uit 2015 en 2016 waarin zowel wetenschappelijke als beroepsgerichte publicaties en producten waren opgenomen.

De commissieleden voerden op basis van deze documenten een voorlopige analyse uit op de vijf standaarden, resulterend in aandachtspunten voor de visitatie.

De analyse en aandachtspunten vormden de leidraad voor de gesprekken tijdens de visitatie, die op 28 november 2016 plaatsvond in Den Haag.

Er zijn gesprekken gevoerd met de lectoren, de domeindirecteur Onderwijs & Innovatie, de manager Onderwijs & Onderzoek Pabo, de manager Onderwijs & Onderzoek Tweedegraads Lerarenopleidingen, de manager Onderzoeksgroep, met onderzoekers en met een aantal stakeholders uit het werkveld.

Daarnaast zijn er tijdens de visitatie vier onderzoeksprojecten besproken met onderzoekers van Hogeschool Inholland en stakeholders uit het werkveld in zogenoemde ketengesprekken. Vanuit elke onderzoekslijn is minimaal één project aangedragen voor deze gesprekken, inclusief publicaties en eventuele andere opbrengsten.

De keuze voor de gesprekspartners is in overleg tussen de Hogeschool Inholland en Hobéon tot stand gekomen. Het programma van de visitatie is opgenomen als Bijlage 2.

Het conceptrapport is op 6 februari 2017 aan de onderzoeksgroep OLD aangeboden voor hoor en wederhoor. De voorzitter heeft het definitieve rapport 9 maart 2017 vastgesteld en aan het College van Bestuur van de hogeschool aangeboden.

3. HET ONDERZOEKSPROFIEL EN -PROGRAMMA

Standaard 1: De onderzoekseenheid heeft een relevant, ambitieus en uitdagend onderzoeksprofiel en een onderzoeksprogramma met bijbehorende doelen die zijn geoperationaliseerd in een aantal indicatoren.

3.1 Onderzoeksprofiel

In de afgelopen jaren heeft het domein Onderwijs & Innovatie focus aangebracht in het profiel en in aansluiting daarop in de thematiek van het onderzoek. Er is in de afgelopen periode afscheid genomen van een aantal lectoraten, waarbij enkele van hun thema's (tijdelijk) zijn meegenomen in de huidige onderzoekslijnen. In lijn met het meerjarenplan van het domein profileert de onderzoeksgroep zich sinds het schooljaar 2014-2015 nadrukkelijk op Pedagogisch-Didactisch Handelen in het Onderwijs (PDHO) en Teaching, Learning & Technology (TLT). De derde onderzoekslijn, Studiesucces, is in 2015 aan de onderzoeksgroep toegevoegd in het verlengde van de opdracht van Hogeschool Inholland (O3-programma).

De visie en ambitie van de onderzoeksgroep verwoordt zij als volgt:

"We hanteren onderzoek als een professionele leerstrategie voor onze lerarenopleiders, onze studenten en ons werkveld. In combinatie met ontwerpgericht onderzoek en het volgen van de laatste (internationale) ontwikkelingen in het onderwijs, kunnen we tot (duurzame) innovaties komen. De vraag en behoeften van onze opleidingen en hun werkveld vormen daarin de leidraad van ons onderzoek."

In de onderzoekslijnen herkent de commissie in sterke mate de ambitie van de onderzoeksgroep om te komen tot duurzame innovatie, gebruikmakend van een sterk ontwerpgerichte aanpak. Duurzame innovatie zag de commissie onder andere terugkomen in de professionele leergemeenschappen (PLG's) waarin naast de strikt pedagogisch-didactische aanpak men ook bezig is met het ontwerpen van duurzame innovatiestrategieën in het onderwijskundig domein.

De commissie had naar aanleiding van de documentanalyse in eerste instantie het idee dat de onderzoeksthema's die in de verschillende onderzoekslijnen aan de orde komen, heel erg breed zijn. Die breedte is er inderdaad, maar de gesprekken hebben de commissie duidelijk gemaakt dat de praktijkvragen die leiden tot een onderzoek altijd gerelateerd kunnen worden aan de expertise die de onderzoeksgroep bezit. Er worden geen thema's aangenomen die niet aansluiten bij één van de onderzoekslijnen. De commissie vindt dit goed om te horen, want daarmee voorkomt de onderzoeksgroep dat het zichzelf 'opblaast' door alles aan te pakken wat voorbijkomt.

Wel wil de commissie met betrekking tot dit thema een aanbeveling meegeven, die met name betrekking heeft op de onderzoekslijn Pedagogisch-Didactisch Handelen in het Onderwijs. Deze onderzoekslijn kent drie thema's (Bildung, (super)diversiteit en beroepsdidactiek). Aangenomen dat de onderzoekslijn nog meer wil komen tot consolidatie en verdere verdieping van kennis, publicaties, theorievorming en verdere disseminatie, acht de commissie het raadzaam om keuzes te gaan maken, gericht op meer focus en massa. Dit kan op verschillende manieren: (i) door het aantal thema's te beperken, (ii) door de capaciteit van de onderzoekslijn PDHO flink uit te breiden met bijvoorbeeld promovendi of (iii) door de onderzoekslijn PDHO nog meer te verbinden met de andere twee. Er moet, in de visie van de commissie, iets gebeuren om meer slagen te maken in termen van diepgang.

3.2 Indicatoren

De onderzoeksgroep heeft indicatoren opgesteld om de realisatie van haar doelen te meten. Deze indicatoren zijn opgesplitst in kwantitatieve indicatoren en kwalitatieve indicatoren. Bij de kwantitatieve indicatoren gaat het bijvoorbeeld om het aantal partners waarmee gezamenlijk onderzoek wordt uitgevoerd of het aantal publicaties dat per jaar wordt opgeleverd. Daarnaast heeft de onderzoeksgroep ervoor gekozen om een aantal proces-indicatoren op te stellen. Hiermee wordt beoogd te meten in hoeverre de uitgevoerde onderzoeken ook daadwerkelijk relevant zijn voor het onderwijs en het werkveld. De commissie vindt dit een waardevolle aanvulling op de kwantitatieve indicatoren.

De commissie raadt de onderzoeksgroep wel aan deze proces-indicatoren iets meer SMART (en daarmee kwantitatief) te formuleren om ze beter meetbaar en evalueerbaar te maken. Zo betekent het feit dat je publiceert of een nieuwsbrief verspreidt nog niet dat kennis daadwerkelijk landt in het werkveld. Om dat te meten, zul je wellicht in gesprek moeten gaan met vertegenwoordigers van het werkveld om van hen te horen of, en zo ja hoe, zij de onderzoeksresultaten gebruiken in hun eigen praktijk.

Oordeel

De onderzoeksgroep kent een onderzoeksprofiel dat past bij het domein en dat met de tweeledige innovatieagenda een ruime mate van ambitie in zich herbergt. Het onderzoeksprogramma sluit aan bij het onderzoeksprofiel. De focus en massa in de onderzoekslijn PDHO dient vergroot te worden. De ambitie is geoperationaliseerd in een aantal relevante kwantitatieve en kwalitatieve (proces) indicatoren, waarvan met name de laatste categorie nog iets verder geconcretiseerd kan worden. Deze positieve bevindingen en aanbevelingen tegen elkaar afwegend komt de commissie voor Standaard 1 uit op een (ruim) 'voldoende'.

4. ORGANISATIE, MIDDELEN EN SAMENWERKING

Standaard 2: De wijze waarop de eenheid is georganiseerd, de inzet van mensen en middelen en de interne en externe samenwerkingsverbanden, netwerken en relaties maken de realisatie van het onderzoeksprofiel mogelijk.

4.1 Organisatie

Hogeschool Inholland biedt onderwijs aan in negen steden. De meeste opleidingen worden op meerdere locaties aangeboden. Ook de opleidingen binnen het domein Onderwijs & Innovatie zijn op meerdere locaties vertegenwoordigd. Zo is de Pabo te volgen in Alkmaar, Den Haag, Dordrecht, Haarlem en Rotterdam. De Tweedegraads Lerarenopleidingen worden aangeboden in Amstelveen, evenals de masteropleiding Leren & Innoveren (ook in Den Haag) en de masteropleiding Educational Leadership.

De onderzoeksgroep OLD werkt locatie overstijgend. Dit betekent dat de onderzoekslijnen ook 'zichtbaar' moeten zijn op alle locaties waar educatieve opleidingen worden aangeboden. Om dit te bewerkstelligen heeft het domein een, op het eerste gezicht omvangrijke, maar – zo bleek in de audit - werkbare en effectieve structuur opgezet, zo constateert de commissie. De onderwijsmanagers zijn niet alleen verantwoordelijk voor het onderwijs, maar tevens voor het onderzoek binnen hun opleidingen. Dit maakt dat ook het belang van onderzoek goed in beeld is. Er is een manager aangesteld om de onderzoeksgroep te leiden en samen met de lectoren de strategie te bepalen. Omdat de onderzoeksgroep zowel de Pabo als de Tweedegraads Lerarenopleidingen voedt, is binnen beide opleidingen een portefeuillehouder Onderzoek aangesteld. Deze portefeuillehouders zorgen er binnen de beide opleidingen voor dat er een brug wordt geslagen tussen de onderzoekslijnen en de verschillende locaties. De portefeuillehouders Onderzoek zijn vanuit de opleiding vrijgemaakt voor coördinerende activiteiten en samenwerkingsverbanden rondom praktijkgericht onderzoek binnen het onderwijs. Hiernaast heeft elke locatie per opleiding een kerndocent Onderzoek. Deze docent is naast uitvoerder van onderwijs ook actief als onderzoeker in eigen projecten. De kerndocent vertelt tijdens teamvergaderingen over de voortgang en resultaten van de lopende en uitgevoerde onderzoeken.

De commissie is onder de indruk van de infrastructuur die is opgezet om ervoor te zorgen dat alle locaties en opleidingen goed aangesloten zijn op de lectoraten en vice versa. Daarnaast ontzorgt de constructie met de manager Onderzoek en de portefeuillehouders Onderzoek de lectoren. Zij hoeven zich vrijwel niet bezig te houden met organisatorische en personele aangelegenheden. De commissie constateert dat de opgezette structuur goed functioneert en de lectoren in de gelegenheid stelt zich vooral bezig te houden met het onderzoek zelf in plaats van met randvoorwaardelijke aangelegenheden.

4.2 Mensen en middelen

Mensen

Naast de 'ondersteunende' functies van de managers en portefeuillehouders, zijn er ook verschillende inhoudelijke onderzoeksrollen. Naast de lectoren participeren interne en externe onderzoekers, promovendi, docenten en studenten in het onderzoek.

Elke lector heeft op eigen wijze een groep onderzoekers in zijn onderzoekslijn georganiseerd. De lector PDHO werkt met een kernteam van twee vaste docent-onderzoekers, dat op projectbasis aangevuld wordt met tijdelijke docent-onderzoekers uit het domein O&I en/of uit het werkveld. De lector Studiesucces werkt met een vast team junior onderzoekers dat onderzoek verricht in opdracht van, en zo mogelijk met, collega's uit het hoger beroepsonderwijs. De onderzoekslijn TLT heeft een vast kernteam bestaande uit (onderzoeks)docenten, waarvan een aantal reeds jaren verbonden is aan TLT (voorheen eLearning).

Het domein heeft tijdens het studiejaar 2015-2016 geïnventariseerd welke docenten geïnteresseerd zijn in een andere rol binnen het Post Initieel Team (PIT)⁴ of binnen onderzoek. De commissie vindt deze planmatige manier om onderzoekers te screenen een nuttige werkwijze, waarbij docenten bottom-up in staat worden gesteld om hun ambities op het gebied van onderzoek kenbaar te maken. Dit heeft ertoe geleid dat meerdere docenten hun belangstelling voor (promotie)onderzoek hebben laten blijken. Er wordt gekeken in hoeverre deze docenten nu of in de toekomst betrokken kunnen worden bij de onderzoeksgroep. De commissie is positief over het promotiebeleid dat onderdeel uitmaakt van het professionaliseringsplan van het domein en dat er vanuit gaat dat iedere twee jaar een medewerker van de Pabo en een medewerker van de tweedegraads lerarenopleiding start met een promotietraject.

Naast de onderzoekers vanuit het domein zelf, zijn er ook onderzoekers extern bij partnerscholen en/of opleidingsscholen en binnen de hogeschool zelf bij de andere opleidingen die participeren in het onderzoek. Soms participeren zij als onderzoekers, en soms, zo is althans het beeld van de commissie, zeker bij de basisscholen, als iemand die voor een halve dag in de week onderzoek doet in het kader van persoonlijke ontwikkeling. Dat is niet erg, maar of die persoon heel sterk kan bijdragen aan de agenda van een lectoraat is voor de commissie de vraag. In ieder geval vindt de commissie het wel goed dat die persoon ook gezien wordt als participierend in het onderzoek van een lectoraat. Zij moedigt de onderzoeksgroep aan om na te denken of de opbrengst van ook dit type leerkrachten voor de onderzoeksgroep kan worden vergroot.

Gelet op de grote ambities die de onderzoeksgroep heeft en uitstraalt, constateert de commissie dat de onderzoeksgroep krap bemeten is. De organisatiestructuur ontzorgt de lectoren in organisatorische sfeer, maar desondanks is het feitelijke aantal fte dat beschikbaar is voor onderzoekstaken aan de lage kant.

Middelen

Vanwege dalende studentenaantallen is het onderzoeksbudget voor het domein O&I in 2014 verlaagd van € 750.000 naar uiteindelijk € 450.000. Dit is een aanzienlijke daling van het onderzoeksbudget, wat het domein heeft doen besluiten om een aantal lectoraten te stoppen en door te gaan met twee onderzoeklijnen (TLT en PDHO). Eind 2014 kreeg de onderzoeksgroep een grote onderzoeksopdracht (O3) van Hogeschool Inholland, waarvoor in 2015 en 2016 jaarlijks € 600.000,- beschikbaar is. De onderzoekslijn Studiesucces is opgericht vanuit de behoefte studiesucces binnen alle opleidingen van Hogeschool Inholland te bevorderen en wordt gefinancierd vanuit de O3-gelden. Alle drie de onderzoeklijnen zijn overigens (in meer of mindere mate) actief in het hogeschool brede O3-programma.

De commissie constateert dat de gelden die beschikbaar zijn gekomen voor het O3-programma de inbedding van het onderzoek binnen het domein hebben versterkt. De onderzoeksgroep krijgt hiermee een flinke duw mee vanuit de hogeschool, waarmee zij zowel beleidsmatig als financieel stappen heeft kunnen zetten. De 'keerzijde' van deze grote opdracht is echter dat de focus van met name de onderzoekslijn Studiesucces, maar vanwege de omvang van de opdracht ook wel enigszins van de andere twee onderzoeklijnen, vooral intern is gericht. Wat de commissie betreft is het van belang om de balans tussen interne focus en externe focus opnieuw te bezien. De onderzoeklijnen hebben immers ook een opdracht naar het basisonderwijs en naar het voortgezet onderwijs.

Verder heeft de commissie begrepen dat de onderzoeksgroep de ambitie heeft om in termen van capaciteit meer te gaan kijken naar het binnenhalen van externe onderzoeksgelden. De commissie begrijpt deze ambitie en moedigt dit ook aan, maar wil de onderzoeksgroep er wel op wijzen dat het werven van geld ook geld, capaciteit en menskracht kost. Zaken die enigszins onder druk staan. Daarnaast moet je als onderzoeksgroep bij het aanvragen van een project de capaciteit hebben om zo'n project uit te voeren. Het is goed om daar van tevoren goed over na te denken.

---

⁴ De masteropleidingen en de nascholing zijn ondergebracht in één cluster genaamd PIT

4.3 Samenwerkingsverbanden

Tijdens de visitatie heeft de commissie gesproken met enkele interne en externe partners van de onderzoeksgroep. Deze partnerschappen zijn zowel met scholen uit het regionale werkveld (po en vo) als met andere hoger onderwijsinstellingen. De onderzoekslijnen PDHO en TLT hebben inmiddels samenwerkingsverbanden met een redelijke groep schoolbesturen in het primair onderwijs. Om aanwijsbare redenen (o.a. de tijd geïnvesteerd in recente accreditatie) is het aantal samenwerkingsverbanden in het voortgezet onderwijs nog wat beperkter, maar ook de lerarenopleidingen zouden redelijkerwijs in staat moeten zijn om op korte termijn een slag te maken, zo verwacht de commissie op basis van de gesprekken.

De samenwerking met andere Nederlandse hogescholen heeft vooral betrekking op de onderzoekslijn Studiesucces, wat overigens niet wegneemt dat ook de twee andere onderzoekslijnen waardevolle contacten onderhouden met andere Nederlandse hogescholen. Zo is Inholland – in de persoon van de lector Studiesucces – voorzitter van de G5⁵ onderzoeksgroep op het gebied van Studiesucces. Daarnaast is er een samenwerking met o.a. Hogeschool Utrecht en de Vrije Universiteit op het gebied van passend onderwijs. Verder maakt de onderzoeksgroep deel uit van verschillende nationale en internationale netwerken en allianties (zoals EAPRIL).

Samenwerking met Nederlandse universiteiten vindt vooral incidenteel plaats in het kader van promotieonderzoek van individuele docenten. De commissie raadt de onderzoeksgroep aan om de samenwerking met universiteiten steviger aan te zetten. Hiervoor kan het domein kijken naar een aantal relevante leerstoelen, die interessant zijn om mee samen te werken. Daarbij moet het overigens niet alleen om het 'halen' van kennis gaan. Voor universiteiten zou het immers interessant moeten zijn om via interessante vraagstukken uit de praktijk, het eigen onderzoek te kunnen voeden. Deze interessante vraagstukken kan de onderzoeksgroep inbrengen.

Oordeel

Overwegende dat (1) de onderzoeksgroep stevig is georganiseerd en de lectoren in organisatorische zin sterk worden ontzorgd, (2) er een aanzienlijk aantal onderzoekers en docenten betrokken zijn bij onderzoek, maar de bemensing (in fte) van de onderzoekslijnen krap is, (3) de financiële middelen op dit moment voldoende zijn door het O3-programma, maar de structurele financiën beperkt zijn gelet op de ambities van de onderzoeksgroep, (4) en de samenwerkingsverbanden met name in het vo en met universiteiten nog steviger dienen te worden aangezet, beoordeelt de commissie Standaard 2 als 'voldoende'.

---

⁵ De G5 bestaat uit Hogeschool Utrecht, Windesheim, De Haagse Hogeschool, Hogeschool Rotterdam en Inholland

5. KWALITEIT VAN HET ONDERZOEK

Standaard 3: Het onderzoek van de onderzoekseenheid voldoet aan de standaarden die in het vakgebied gelden voor het doen van onderzoek.

De commissie heeft waardering voor de praktijkgerichte en ontwerpgerichte aanpak van de onderzoeken van de lectoren, waarin ook het werkveld nadrukkelijk wordt betrokken. Er is een nauwe samenwerking in de uitvoering van de onderzoeken.

Alle onderzoekslijnen kennen en hanteren de gedragscode praktijkgericht onderzoek in het hbo. De 'Gedragscode praktijkgericht onderzoek voor het hbo', mede geschreven door lector Jeroen Onstenk, is leidend voor het gedrag van de onderzoekers. Tijdens het Onderzoekscafé voor alle onderzoekers binnen de onderzoeksgroep is de Gedragscode extra belicht.

De commissie heeft de publicaties uit de steekproef en de publicaties behorende bij de ketengesprekken bestudeerd en komt alle elementen uit de gedragscode tegen in de aanpak van de onderzoeksgroep. Dit maakt dat de Gedragscode verder geen apart punt van aandacht is geweest tijdens de gesprekken. De onderzoeksgroep Onderwijzen en Leren in Diversiteit heeft bovendien zelf een profiel opgesteld waaraan nieuw aan te trekken onderzoekers moeten voldoen. Dit profiel borgt dat onderzoekers in staat zijn ontwerpgericht onderzoek uit te voeren, zo stelt de commissie vast.

Elke nieuwe onderzoeker krijgt één-op-één begeleiding van een lector of ervaren onderzoeker. Professionalisering gebeurt grotendeels 'on the job'. Wat de commissie betreft werkt deze aanpak naar behoren. Zij heeft geen aanwijzingen, noch uit documentatie, noch uit projecten, dat er onderzoekmatige fouten ontstaan. Mocht, bijvoorbeeld naar aanleiding van binnengehaalde onderzoeksfinanciering, het aantal onderzoekers sterk uitbreiden, dan is de vraag of het model van één-op-één begeleiding nog haalbaar is. Hieruit voortvloeiend wil de commissie de onderzoeksgroep aanraden om iets planmatiger mogelijke gemeenschappelijke professionaliseringsvragen en -wensen te inventariseren, over de drie onderzoekslijnen heen. Zo zou er wellicht een 'klasje' samengesteld kunnen worden met mensen die je gezamenlijk een stap verder kunt brengen in bijvoorbeeld ontwerpgericht onderzoek, statistiek en methodologie. En wellicht kan dit nog wel breder, samen met andere opleidingen van Inholland, daar waar het generieke vragen betreft. Zo wordt iets meer een 'economy of scale' gecreëerd.

Oordeel

Het onderzoek is praktijkgericht en voldoet aan de inhoudelijke en wetenschappelijke normen in het vakgebied. Er is sprake van een lerende organisatie. Voor Standaard 3 komt de commissie tot het oordeel 'goed'.

6. RESULTATEN EN IMPACT

Standaard 4: De onderzoekseenheid realiseert voldoende relevantie op het gebied van:

- de beroepspraktijk en de samenleving
- onderwijs en professionalisering
- kennisontwikkeling binnen het onderzoeksdomein

Het onderzoek heeft in voldoende mate impact op de hiervoor omschreven gebieden.

In dit hoofdstuk evalueren we de resultaten van de onderzoeksgroep Onderwijzen en Leren in Diversiteit en gaan we in op de drie prestatiegebieden. Achtereenvolgens bespreken we de bijdrage aan kennisontwikkeling, valorisatie naar de beroepspraktijk en samenleving en naar onderwijs en professionalisering.

6.1 Valorisatie naar beroepspraktijk en samenleving

Doordat de onderzoeksgroep niet alleen voor de beroepspraktijk werkt, maar ook samen met de beroepspraktijk zijn de eerste tekenen van duurzame verankering bij partners goed zichtbaar. De commissie heeft op dat punt gehoord over mooie projecten. De betrokkenheid van leraren bij het onderzoek bevordert verheldering van theoretische concepten en versterkt het onderlinge begrip tussen Inholland en haar werkveldpartners. De commissie heeft veel waardering voor deze werkwijze, waarmee onderzoeksprojecten qua doorwerking naar een hoger niveau worden getild.

Tijdens de gesprekken is een aantal projecten uit het verleden de revue gepasseerd. Deze projecten stopten, zodra het geld op was. Op het moment dat je binnen het onderwijs een werkwijze of idee kunt verankeren in de visie op onderwijsvernieuwing en dit ook kunt laten landen bij leerkrachten, houdt het project niet op wanneer de financiering stopt. Dit maakt een project daadwerkelijk duurzaam. Temeer nu een aantal projecten gaat stoppen, is het zaak om vast te stellen of van deze verduurzaming inderdaad sprake is en blijft, zo is de commissie van mening. Het wordt spannend om te zien of het lukt om zonder extern geld de lijn van een project voort te zetten en in te bedden bij de basisscholen, maar ook binnen de pabo en de lerarenopleidingen. Na afloop van projecten moet nu worden vastgesteld of een interventie (ook op de lange termijn) werkt en daadwerkelijk duurzaam is. Het zou mooi zijn als deze vraag altijd aandacht krijgt van de lectoren, onderzoekers en docenten.

Dit thema kwam onder meer ter sprake tijdens het auditgesprek over het project 'Het Leren van de Toekomst', waarin ook Fontys Sittard participeert. De conclusie die de gesprekspartners tijdens dit gesprek met elkaar trokken, is dat het goed zou zijn om een aantal jaar na afronding van een project terug te gaan naar de betreffende school om te bekijken hoe duurzaam nu een aantal effecten is. De commissie beveelt bij de onderzoeksgroep aan dat zij de gelegenheid krijgt en neemt om stelselmatig terug te kijken naar een uitgevoerd project om te bepalen wat nu de life cycle is van het duurzame innovatiemodel. Wat de commissie betreft ligt daar een mooie kans voor vervolgonderzoek, waarmee de valorisatie naar de beroepspraktijk – ook na afronding van een project – nog verder vergroot kan worden.

6.2 Resultaten op het gebied van onderwijs en professionalisering

De onderzoeksgroep voert opdrachten uit voor zowel scholen uit het basisonderwijs, uit het voortgezet onderwijs, als ook voor opleidingen binnen de eigen hogeschool en andere hogescholen. Bij deze onderzoeken worden in de eerste plaats onderzoekers en docenten ingezet van de bachelor- en masteropleiding binnen het eigen domein. De één-op-één begeleiding van nieuwe onderzoekers draagt bij aan de verdere professionalisering van deze persoon, zowel in de rol van onderzoeker als in de rol van docent. Ook de Kenniscafés en de presentaties tijdens teamvergaderingen zorgen voor verspreiding van onderzoeksresultaten.

Naast onderzoekers uit het eigen domein worden ook studenten die de masteropleiding Leren & Innoveren volgen, betrokken bij het onderzoek van het lectoraat. Zo sprak de commissie met een docent Communicatie van Inholland, die tijdens zijn MLI-studie onderzoek heeft gedaan binnen het O3-programma naar Teaching, Learning & Feedback bij zijn eigen opleiding. Deze resultaten zijn zowel interessant voor de opleiding van de student/docent als voor de onderzoeksgroep.

De betreffende docent is nog steeds betrokken bij de onderzoekslijn Teaching, Learning & Technology en heeft de functie van 'pionier' gekregen binnen zijn eigen opleiding. De commissie vindt de constructie met MLI een mooie kans om alles wat wordt onderzocht terug te brengen naar het werkveld. De MLI van Inholland staat bovendien heel goed aangeschreven, waardoor dit een extra mooie 'reclame' is naar het werkveld toe.

Een aantal jaar geleden is ervoor gezorgd dat het onderzoek meer is verankerd in het onderwijs aan de pabo en de lerarenopleidingen. Dit is met name gedaan door docenten te betrekken bij het onderzoek. Docenten voelen zich hierdoor eigenaar van een deel van het onderzoek en dragen dit ook uit naar collega's en studenten. De commissie constateert dat deze doorwerking bij de pabo verder is gevorderd dan bij de lerarenopleidingen, en de aanbeveling van de commissie is dan ook de lerarenopleidingen te laten aanhaken daar waar de pabo al een stapje verder lijkt te zijn.

6.3 Kennisontwikkeling binnen het onderzoeksdomein

De verschillende onderzoekslijnen ontwikkelen veel kennis, zo is het beeld van de commissie. Dit blijkt niet alleen uit het overzicht van publicaties, maar ook uit de gesprekken die de commissie voerde over de projecten waarin de onderzoeksgroep participeert, zoals Het Leren van de Toekomst, Teaching, Learning & Feedback en Langstuderen.

De tweeledige onderzoeksagenda gericht op duurzame innovatie, waarbij er zowel aandacht is voor onderwijskundige innovatie als voor de innovatiestrategieën zelf, levert interessante resultaten op. De commissie beveelt de onderzoeksgroep nadrukkelijk aan om deze resultaten sneller en nog meer te gaan uitwerken in praktijktheorieën en daarop gebaseerde publicaties. Vervolgens zal de onderzoeksgroep deze informatie ook moeten publiceren en/of op andere manieren moeten ontsluiten.

In relatie hiermee merkt de commissie nog het volgende op. Om patronen te ontdekken en genoemde praktijktheorieën te ontwikkelen, is meer dan één casus nodig. Je wilt een aantal cases naast elkaar kunnen zetten en daaruit kunnen concluderen wanneer een bepaald instrument of een bepaalde interventie werkt. En ook het waarom van de werking wil je als onderzoeker achterhalen en kunnen uitleggen. Het is belangrijk om de tijd te (kunnen) nemen om data die verzameld zijn, nader te analyseren. Dit moet niet alleen een casusbeschrijving opleveren, zo is de commissie van mening. Hieruit moet tevens een publicatie volgen waarin een aantal werkende principes boven tafel komen en worden toegelicht. Dat maakt de onderzoeken nog interessanter en bovendien wordt de opbrengst van de onderzoeken hierdoor vele malen groter. De commissie begrijpt dat het tijd kost om meerdere cases te onderzoeken en naast elkaar te leggen. Dit lijkt binnen de onderzoeksgroep OLD echter ook een kwestie van capaciteit. De commissie geeft dan ook als aanbeveling mee de capaciteit van de onderzoeksgroep te vergroten.

De commissie vernam overigens dat het de intentie van de onderzoeksgroep is om planmatig te gaan toewerken naar wetenschappelijke evidentie en onderbouwing. De commissie moedigt dit van harte aan en ondersteunt het idee om hierbij tevens samenwerking te zoeken met universiteiten, mede om daarmee de eigen zichtbaarheid te vergroten.

Oordeel

De commissie betreft in haar oordeelsvorming dat (1) de tweeledige onderzoeksagenda de afgelopen jaren heeft geleid tot een aantal interessante onderzoeksresultaten, (2) de valorisatie naar de beroepspraktijk op meerdere fronten plaatsvindt (in termen van kennis en in termen van professionalisering), (3) de wijze waarop de onderzoeksgroep zowel bijdraagt aan de professionalisering van de medewerkers binnen het eigen domein, als ook van docenten in het primair en voortgezet onderwijs, en (4) de manier waarop de onderzoeken worden teruggebracht in het onderwijs en het werkveld (waarin MLI-studenten vaak een dubbele rol innemen).

Tegelijkertijd constateert de commissie dat (5) de ontwikkeling van praktijktheorieën en daarop gebaseerde publicaties in de achterliggende periode enigszins beperkt is gebleven en (6) de daadwerkelijke duurzaamheid van de valorisatie naar de beroepspraktijk nog niet altijd duidelijk is.

In aanmerking genomen dat de onderzoeksgroep een goede bijdrage levert aan de ontwikkeling van een grote en gevarieerde groep (in opleiding zijnde) docenten, maar dat de ontwikkeling van praktijktheorieën en de valorisatie van kennis naar het werkveld nog steviger aangezet kan worden, komt de commissie op standaard 4 tot het oordeel 'voldoende'.

7. KWALITEITZORG

Standaard 5: De onderzoekseenheid voert regelmatig en systematisch evaluatie uit van de onderzoeksprocessen en resultaten. Aan de uitkomsten daarvan verbindt de onderzoekseenheid waar nodig verbeteringen.

Het domein heeft zijn kwaliteitszorgsysteem ingericht volgens het daarvoor opgestelde hogeschoolbeleid dat uitgaat van de PDCA-cyclus. De commissie heeft verschillende documenten bekeken die volgen uit het gehanteerde kwaliteitszorgsysteem. Zo zag zij de Onderzoeksagenda 2016-2022, het Jaarverslag onderzoek 2015 van het domein Onderwijs & Innovatie, het verbeterplan naar aanleiding van een midterm review bij het domein in het schooljaar 2014-2015 en enkele tussenrapportages en evaluaties die de stand van zaken binnen een onderzoeksgroep of project weergeven.

De commissie waardeert het dat dergelijke (beleids)documenten worden opgesteld en dat (tussentijdse) evaluaties worden uitgevoerd, niet alleen over de voortgang van het beleid, maar ook op projectniveau. Het opstellen van deze beleidsdocumenten en evaluaties vergt behoorlijk wat tijd, maar het zorgt wel voor een goede 'hygiëne' in de organisatie, zo constateert de commissie. Zij zag bijvoorbeeld een evaluatie waarin ruimschoots aandacht was voor de genoemde verbeterpunten, die vervolgens zijn opgezet in adviezen voor het vervolgtraject. Ook de opdrachtgevers worden in deze evaluaties betrokken.

Zoals in paragraaf 6.2 al aan de orde kwam, geeft de commissie de onderzoeksgroep mee om niet alleen direct na afronding van een project te evalueren maar ook één of twee jaar daarna nog eens langs te gaan om te bekijken in hoeverre een interventie daadwerkelijk tot duurzame effecten heeft geleid.

De commissie geeft het domein en de onderzoeksgroep in overweging de PDCA-cyclus wat minder instrumenteel en wat meer inhoudelijk te maken. Dat kan met een PDCA-cyclus die start met de eigen definitie van kwaliteit. Wat verstaan wij onder kwaliteit en wat willen wij bereiken? Wat is onze gedroomde impact naar buiten toe? Door samen met stakeholders een serieuze, ambitieuze, maar ook haalbaar definitie van kwaliteit op te stellen, kan de onderzoeksgroep nog beter sturen op hetgeen het wel en niet wil oppakken en ontwikkelen. Een eigen definitie van kwaliteit geeft meer betekenis aan evaluaties, dan het format uit het kwaliteitszorgsysteem van de organisatie. De commissie wil de onderzoeksgroep graag uitnodigen om hier nog een slag in te maken. Dit wil overigens niet zeggen dat de groep nu stuurloos is. Integendeel, want door de ontwerpgerichte aanpak is de onderzoeksgroep aangesloten op de partners en op de doelgroep. Op basis van vragen uit het werkveld kiest de onderzoeksgroep er nu voor om naar links of naar rechts te gaan. Door zichzelf de uitdaging op te leggen om een eigen kwaliteitsdefinitie te formuleren in termen van onderwijs, werkveld en kennisontwikkeling kan de onderzoeksgroep nog een slag maken in termen van draagvlak, transparantie en verantwoording.

Oordeel

In aanmerking genomen dat de onderzoeksgroep op systematische wijze de geleverde kwaliteit van alle indicatoren kritisch evalueert en dat de analyse van de evaluaties aantoonbaar leidt tot passende verbeteracties, maar tevens in overweging nemende dat de commissie op het gebied van kwaliteitszorg nog wel enkele verbetermogelijkheden ziet, komt het panel op Standaard 5 tot het oordeel 'voldoende'.

BIJLAGE 1 SAMENSTELLING COMMISSIE

Ir. A.T. (Fred) de Bruijn is senior-adviseur en partner bij Hobéon. Hij treedt zeer regelmatig op als voorzitter van auditteams in accreditatietrajecten en bij het beoordelen van EVC-aanbieders. De heer De Bruijn adviseert en begeleidt sinds 2004 hogescholen bij het ontwikkelen van nieuwe opleidingen, zowel inhoudelijk als onderwijskundig. De heer De Bruijn treedt sinds 2004 op als lead auditor (voorzitter) van accreditatie-audits. Tevens is hij betrokken bij interne doorlichtingen in mbo en hbo, bij evaluaties van kenniscentra en lectoraten en bij beoordeling van EVC-centra. De heer De Bruijn is gecertificeerd 'Lead Auditor Kwaliteitsmanagement-systemen', (LRQA, Lloyd's Register Group / ISO 9001:2008).

C.P.A. (Anko) van Hoepen MSc is sinds 1 januari 2017 vice-voorzitter van de PO-Raad. Van Hoepen was van 2007 tot 2017 bestuurder bij Alpha Scholengroep in Zeeland. Vanaf 2013 was hij als lid van het Algemeen Bestuur reeds nauw betrokken bij de PO-Raad. Anko van Hoepen is een betrokken onderwijsmens. Hij weet hoe het is om groepsleerkracht te zijn, IB-er, directeur van een basisschool en bestuurder van een scholengroep. Hij is een verbinder. In Zeeland vervult hij deze rol tussen de schoolbesturen, tussen het onderwijs en de Zeeuwse wereld, tussen het Zeeuwse primair onderwijs en de PO-Raad. Resultaten (samen met anderen) bijvoorbeeld: een goed lopend Zeeuws bestuurlijk onderwijsplatform dat zich buigt over een gezamenlijk antwoord op de leerling daling en een Zeeuwse variant van opleiden in de school. En het eerste regionaal transfercentrum is opgericht in Zeeland.

Bron: <https://www.poraad.nl/nieuws-en-achtergronden/voordracht-nieuwe-vicevoorzitter-po-raad>

Dr. M. (Marcel) van der Klink is sinds augustus 2011 lector Professionalisering van het Onderwijs aan Hogeschool Zuyd. Zijn werk omvat het begeleiden van collega's die onderzoek doen naar curriculumontwikkeling, innovatie en professionele ontwikkeling van docenten bij de opleidingen van Zuyd. Daarnaast is hij als adviseur en programmamanager betrokken bij Zuyd-brede initiatieven, zoals het innovatieprogramma Zuyd Innoveert, de opzet van de Zuyd Onderwijskundige Expertise Community (ZOEC) en het Programma Basismodel dat zich richt op het ondersteunen van opleidingen bij het verbeteren van de studeerbaarheid van opleidingen. Het werk van Van der Klink en van het lectoraat concentreert zich binnen Zuyd. Daarnaast is hij extern actief als lid van de examencommissie Geneeskunde bij de UM, lid van de redactie van de Hoger Onderwijs Reeks, en als adviseur betrokken bij uiteenlopende innovaties bij onderwijsinstellingen in de regio.

Van der Klink studeerde andragogie, differentiatie volwasseneneducatie, aan de Radboud Universiteit. In 1999 promoveerde hij op een studie naar opleiden op de werkplek aan de Universiteit Twente. Tot medio 2015 combineerde hij zijn lectoraat met een aanstelling aan de Open Universiteit waar hij onder meer universitair hoofddocent was bij het Centre for Learning Sciences and Technology.

Bron: <https://www.zuyd.nl/onderzoek/lectoraten/professionalisering-van-het-onderwijs/over-de-lector>

Prof. dr. J.J.H. (Jan) van den Akker is an independent education advisor, specializing in curriculum research and consultancy. He is professor emeritus (in the domain of curriculum design and implementation) at the University of Twente, and former director general of SLO (Netherlands Institute for Curriculum Development). In 2017 he is visiting professor (Fritz Karsen Chair) at the Professional School of Education, Humboldt University, Berlin.

He has a broad international orientation, including supervision and consultancy for many R&D projects in various continents. His main areas of expertise are (i) curriculum development, in interaction with teacher learning and school development and (ii) methodology of design research in education.

Bron: <https://nl.linkedin.com/in/jan-van-den-akker-b7967043>

BIJLAGE 2 PROGRAMMA VISITATIE

Audit Onderzoeksgroep Onderwijzen en Leren in Diversiteit

Den Haag, 28 november 2016

Boardroom 3.088, derde etage

Tijd	Onderwerp	Betrokkenen
08.45 - 09.00	Ontvangst panel	Panel
09.00 - 10.00	Onderzoekers	Ria de Gooijer (portefeuillehouder onderzoek Pabo) Arnout Prince (kerndocent onderzoek tweedegraads lerarenopleidingen) Marian Blankman (kerndocent onderzoek Pabo en promovenda) Hanneke Pot (onderzoeksbegeleider MLI, promovenda) Zac Woolfitt (onderzoeker en kernteamlid TLT, alumnus MLI en docent Toerisme domein Creative Business)
10.00 - 10.15	Intern overleg	Panel
10.15 - 11.00	Onderzoeks- project Versterking Samenwerking, Ouderbetrokken heid Samen Leren	Marianne Wijshake – Laarberg (kartrekker professionele eergemeenschap (plg) Ouderbetrokkenheid Delft - Westland, directeur basisschool Het Mozaïek) Bert Wierenga (projectleider Rotterdam, directeur twee basisscholen, Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam) Tineke Vermeulen (Pabo projectleider Samen Leren) Jan Halin (onderzoeker, kernteamlid PDHO, lid plg Opbrengstgericht werken en Omgaan met verschillen) Jeroen Onstenk (lector PDHO)
11.00 - 11.15	Intern overleg	Panel
11.15 - 12.15	Lectoren	Jos Fransen (lector TLT) Rutger Kappe (lector Studiesucces) Jeroen Onstenk (lector PDHO) Lida van Stralen (manager onderzoeksgroep)
12.15 - 13.00	Lunch; intern beraad	Panel
13.00 - 13.20	O3 onderzoeks- project Langstuderen	Jacqueline Hoogenboom (projectleider Langstuderen dienst Onderwijsbeleid Inholland) Danijela Baljovic (projectleider Langstuderen domein Business, Finance & Law) Rutger Kappe (lector Studiesucces)
13.20 - 13.30	Intern overleg	Panel
13.30 - 13.50	Onderzoeks- project Het Leren van de Toekomst	Erwin Bomas (opdrachtgever en projectleider innovatie Stichting Kennisnet) Maurice Smeets (projectleider en docent bij Fontys Sittard, neemt deel via video conferencing) Jeroen Bottema (onderzoeker, kernteamlid TLT) Jos Fransen (lector TLT)
13.50 - 14.00	Intern overleg	Panel
14.00 - 14.45	O3 onderzoeks- project Teaching, Learning & Feedback bij de opleiding Communicatie, domein Creative Business	Michael Hendriks (opdrachtgever en teamleider opleiding Communicatie) Bob Götte (pionier, docent Communicatie, alumnus MLI) Anouk Becht (docent opleiding Communicatie) Pieter Swager (onderzoeker, kernteamlid TLT) Jos Fransen (lector TLT)

Tijd	Onderwerp	Betrokkenen
14.45 - 15.00	Intern overleg	Panel
15.00 - 15.45	Management domein Onderwijs & Innovatie	Marij Urlings (domeindirecteur Onderwijs & Innovatie) Angelique Reichert (manager onderwijs en onderzoek Pabo) Louise ter Kuile (manager onderwijs en onderzoek tweedegraads lerarenopleidingen a.i.) Lida van Stralen (manager onderzoeksgroep)
15.45 - 16.15	Balans opmaken	Panel
16.15 - 16.30	Pending issues	
16.30 - 17.00	Beraad panel	Panel
17.00 - 17.30	Terug-koppeling	Plenair

BIJLAGE 3 ONAFHANKELIJKHEIDSVERKLARINGEN

Betreft audit van het lectoraat / domein
Onderwijs & Innovatie

Van instelling:
Hogeschool Inholland

Onafhankelijkheidsverklaring lid auditteam

De ondergetekende,

Naam: C.P.A. van Hoepen

Functie binnen het auditteam: lid

verklaart geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben, anders dan in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditteam van de door hem gevisiteerde opleidingsinstituut tenminste gedurende vijf jaar voorafgaand aan de beoordeling.

Getekend te Vlissingen, op 5 juni 2016

Handtekening

Betreft audit van het lectoraat / domein
Onderwijs & Innovatie

Van opleidingsinstituut:
Hogeschool Inholland

Onafhankelijkheidsverklaring lid auditteam

De ondergetekende,

Naam: dr. M. van der Klink

Functie binnen het auditteam: lid

verklaart geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben, anders dan in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditteam van het door hem gevisiteerde opleidingsinstituut tenminste gedurende vijf jaar voorafgaand aan de beoordeling.

Getekend te Meer, op 1-7-2016

Handtekening

Betreft de beoordeling door Hobéon Management Consult BV van het onderzoekscentrum:

**Onderwijzen en Leren in Diversiteit,
Hogeschool Inholland**

Onafhankelijkheidsverklaring lid onderzoekspanel

De ondergetekende,

Naam: prof. dr. J.J.H. van den Akker

Functie binnen het onderzoekspanel: lid

verklaart geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben, anders dan in het kader van de werkzaamheden als lid van het onderzoekspanel van Hobéon Management Consult, met de betrokken school/opleiding(en)/onderzoekscentrum, tenminste gedurende vijf jaar voorafgaand aan de beoordeling.

Getekend te Utrecht, op 21-2-2017

Handtekening

Betreft de beoordeling door Hobéon Management Consult BV van:
Onderwijs & Innovatie

Betreffende het onderzoekscentrum:
**Onderwijzen en Leren in Diversiteit,
Hogeschool Inholland**

Onafhankelijkheidsverklaring lid onderzoekspanel

De ondergetekende,

Naam: Ir. A.T. de Bruijn

Functie binnen het onderzoekspanel: voorzitter

verklaart geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben, anders dan in het kader van de werkzaamheden als lid van het onderzoekspanel van Hobéon Management Consult, met de betrokken school/opleiding(en)/onderzoekscentrum, tenminste gedurende vijf jaar voorafgaand aan de beoordeling.

Getekend te Den Haag, op 21/02/17

Handtekening

Betreft de beoordeling door Hobéon Management Consult BV van:
Onderwijs & Innovatie

Betreffende het onderzoekscentrum:
**Onderwijzen en Leren in Diversiteit,
Hogeschool Inholland**

Onafhankelijkheidsverklaring lid onderzoekspanel

De ondergetekende,

Naam: I.A.M. van der Hoorn MSc

Functie binnen het onderzoekspanel: secretaris

verklaart geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben, anders dan in het kader van de werkzaamheden als lid van het onderzoekspanel van Hobéon Management Consult, met de betrokken school/opleiding(en)/onderzoekscentrum, tenminste gedurende vijf jaar voorafgaand aan de beoordeling.

Getekend te Den Haag, op 21-02-2017

Handtekening

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl